

SALAXOVA

Dilnoza Sagdullayevna

dilnozasalakhova@yahoo.com

Assistent Alfraganus universiteti

ISPAN TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISHDAGI DOLZARB MUAMMOLAR

Annotatsiya: Ushbu maqolada, ispan tilini ikkinchi til sifatida o'rganishdagi asosiy muammolarni ko'rib chiqamiz va ularni hal qilish yo'llarini muhokama qilamiz. Ispan tili, dunyo bo'yicha eng ko'p so'zlashiladigan tillardan biridir va uni ikkinchi til sifatida o'rganish, hozirda ko'plab mamlakatlarda keng tarqalgan amaliyotga aylangan. Har yili ko'plab odamlar ispan tilini o'rganishni boshlaydilar, ayniqsa, Amerika Qo'shma Shtatlaridagi ehtiyojlar sababli. Lekin ispan tilini ikkinchi til sifatida o'qitishning bir qator dolzarb muammolari mavjud.

Kalit so'zlar: streeptiplar, madaniy integratsiya, gibrir madaniyat, CD-ROM, telekonferensiya, motivatsiya.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОБУЧЕНИЯ ИСПАНСКОМУ ЯЗЫКУ КАК ВТОРОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация: В данной статье рассматриваются основные проблемы изучения испанского языка как второго и обсуждаются пути их решения. Испанский язык является одним из самых распространённых языков в мире, и его изучение как второго языка стало широко распространённой практикой в многих странах. Каждый год множество людей начинают учить испанский язык, особенно в связи с потребностями, существующими в Соединённых Штатах Америки. Однако обучение испанскому языку как второму имеет ряд актуальных проблем.

Ключевые слова: стереотипы, культурная интеграция, гибридная культура, CD-ROM, видеоконференция, мотивация.

CURRENT ISSUES IN TEACHING SPANISH AS A SECOND LANGUAGE

Annotation: This article examines the main issues of learning Spanish as a second language and discusses ways to address them. Spanish is one of the most widely spoken languages in the world, and learning it as a second language has become a widespread practice in many countries. Every year, many people start learning Spanish, especially due to the demands in the United States. However, teaching Spanish as a second language presents a number of current challenges.

Keywords: stereotypes, cultural integration, hybrid culture, CD-ROM, videoconference, motivation.

Tarixdan ma'lumki, yillar davomida ko'pchilik insonlarda ispan tiliga oid salbiy stereotiplar shakllanib saqlanib qolgan. Masalan, ispan tilida so'zlashadigan mamlakatlar haqidagi yalpi tasavvurlar, ko'pincha, ushbu tilga bog'liq salbiy fikrlar bilan bog'liq. Misol uchun AQShda, ispan tili, ko'pincha, mamlakatga kelgan migrantlar bilan bog'lanadi va bu holat tilga bo'lgan ayrim salbiy munosabatni shakllantirgan.

Mazkur maqolada ispan tilini o'rgatishdagi muammolarni muhokama qilmoqdamiz va bu muammolarning bir qismi salbiy stereotiplarni bartaraf etish va ularni ispan tilini o'rganishning ijobiy sabablari sifatida ishlatishdan iborat. Dunyoda xorijiy til o'rganuvchi aksariyat talabalar bu tilni boshqa madaniyatni bilish uchun o'rganishini aytadi (Kline, 1995). Nebrixa shunday degan edi: "Til imperiyaning sherigidir va shuning uchun til madaniyatni olib keladi". XVI asr lingvisti yoki AQShdagi eng yirik xorijiy til o'qituvchilari uyushmalaridan birining rahbari bo'lsin, barchamizda bir xil fikr bor: tilni bilish madaniyatni bilish demakdir.

Demak, tilni madaniyat kontekstida o'rganish, hatto tilni mamlakatdan tashqarida o'rgatish bo'lganda, yanada muhimroqdir; va ispan tilidagi dunyoning madaniyatini o'rganish, bir mamlakat madaniyatini o'rganish emas, balki ko'plab mamlakatlarning madaniyatlarini o'rganishdir. Bu, shuningdek, AQShdagi hispanik-amerikalik madaniyatni o'rganishni anglatadi, bu esa migrantlardan tashkil topgan jamiyatda mavjud bo'lgan

"gibrid madaniyat"dir, xuddi Illinoysning eng yaxshi makkajo'xorlari kabi.

Bundan tashqari, madaniy integratsiyaning yetishmasligi muammasidir. Ispan tilini ikkinchi til sifatida o'rganish faqat tilni o'rganishni anglatmaydi, balki aynan o'sha tilga oid madaniyatni tushunish ham taqozo qiladi. Talabalar, ko'pincha, tilni o'rganishda faqat grammatika va so'zlarni yodlashga e'tibor qaratishadi, bu esa madaniy kontekstlarning tushunilishini cheklaydi. Ispan tilini o'rganish, ayniqsa, Lotin Amerikasi yoki Ispaniyaga oid til va madaniyat kontekstlariga qo'shilishni talab qiladi. Bu yerda talabalar madaniy bog'lanishlar va tushunchalar orqali tilni to'liq o'zlashtirishlari talab etiladi. Aks holda, talabalar madaniy tushunchalarni yetishmasligi yoki ularni o'zlashtirishga bo'lgan qiziqishning pasayishi bilan qiynalishlari kabi oqibatlarga olib keladi.

Ispan tilini ikkinchi til sifatida o'rganishdagi eng katta muammolardan biri – grammatika va amaliy til muvozanatini topishdir. Talabalar, ko'pincha, grammatik qoidalarni yodlashda muvaffaqiyatli bo'lishsa-da, odatda, ular kundalik hayotda, ish sohasida yoki ijtimoiy aloqalarda tilni samarali ishlatishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Talabalar uchun tilni faqat nazariy bilimlar bilan cheklash yoki grammatikaga e'tiborni kuchaytirish, ularning amaliy til ko'nikmalarini rivojlantirishga xalaqit beradi.

Zamonaviy texnologiyalar, internet va interaktiv o'qitish vositalarining paydo bo'lishi til o'rganishni osonlashtirgan bo'lsa-da, barcha ta'lim muassasalari va talabalarda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyati bo'lmaydi. Odatda, katta shaharlar va boy universitetlarda zamonaviy texnologik imkoniyatlar mavjuddir, ammo chekka qishloq hududlarida yoki kam budjetli ta'lim muassasalarida ushbu texnologiyalarning yetishmasligi til o'rganishni cheklaydi. Internetga ulanish yoki CD-ROM va videokonferensiyalar kabi texnologiyalar mavjud emasligi oqibatida talabalarning til bilan ishlash imkoniyatlari chegaralanishiga sabab bo'ladi.

Ispan tilini o'rgatishdagi yana bir muhim muammo – ta'lim beruvchi o'qituvchilarning tayyorgarligi va tajribasidir. Ularning ba'zilari grammatika, so'zlar yoki tilning texnik jihatlariga e'tibor qaratishi mumkin, ammo til o'rganishning madaniy va ijtimoiy aspektlarini tushunishga kerakli darajada e'tibor bermasligi mumkin. Shuningdek, yosh o'qituvchilar ba'zida talabalarga ta'sir qilish va ularni tilga qiziqtirish uchun kerali pedagogik ko'nikmalarga ega bo'lmasligi kabi muammolarni bartaraf etish lozim bo'ladi.

Ispan tilini ikkinchi til sifatida o'qitishdagi muammolarni zaruriy yechimlaridan yana bir jihati bu talabalarda motivatsiyaning

muhimligidir. Ispan tilini o'rganish uchun talabalar motivatsiyasini yo'qotmaslik juda muhim omillardandir. Ba'zi talaba o'zlashtirish jarayonida tez sur'atda o'rganishi yoki natijaga erishishda muammolarga duch kelishi mumkin. Buning sabablari – talabalarning tilni o'rganishga bo'lgan qiziqishining yo'qolishi, har qanday tilni o'rganish uchun zarur bo'lgan bilimlarning kuchsizligi va, hatto, o'z hayotiga o'zgarishlarni kiritishga bo'lgan aniq maqsadlar yoki rejalarining yo'qligi. Ispan tilini o'rganish, bir vaqtning o'zida, madaniy va shaxsiy rivojlanishga ishora qilishi kerak.

Yuqorida ispan tilini o'rgatishdagi ba'zi muammolarni eslatib o'tildi va endi ba'zi yechimlar haqida to'xtalish maqsadga muvofiqdir. Menimcha, biz bu muammolarni ikkinchi til sifatida ispan tilini o'rganish uchun ijodiy vaziyatlar yaratishning boshlang'ich nuqtalari sifatida ishlatishimiz mumkin.

Misol sifatida, men Pensilvaniyada joylashgan rivojlangan, kichik va xususiy universitetlardan biri bo'lgan Dickinson College o'quv muassasasida o'tkazilgan tajribalar va ba'zi pedagogik strategiyalarni sizlar bilan bo'lishmoqchiman. Dickinson College 200 yildan ortiq vaqt davomida o'quv rejasi talabiga binoan xorijiy tilni o'rganishni shart qilib kelmoqda: talabalar uch semestr davomida xorijiy tilni o'rganishlari kerak. Talaba o'n ikki xil tilni tanlashi mumkin, va ispan tili eng ko'p tanlangan tildir.

Yana bir strategiya – grammatika va madaniyatni tilni boshlang'ich

darajada o'rgatishda integratsiya qilish muammosini hal qilish uchun telekonferensiya tizimidan foydalanish, kurs oxirida loyiha sifatida. (EDDY, BEVERLEY; 1988). Bu ayniqsa, ta'lim muassasalarida internet, CD-ROM yoki uyali aloqa tarmog'iga ega bo'lmagan o'quvchilar yoki talabalar uchun juda foydali. (Dikinson kollejida bularning barchasi mavjud bo'lsa ham, telekonferensiya talabalarga juda qiziqarli loyiha bo'lib, auditoriya uchun juda birlashtiruvchi strategiya bo'ldi).

Telekonferensiya uchun ba'zi tayyorgarlik va muhim qadamlarni tushuntirmoqchiman:

1. Ushbu dars uchun yozilgan besh inshodan biri talabani o'z biografik ma'lumotlari bo'lishi kerak va bu axborot boshqa mamlakat tomonidagi telekonferensiya ishtirokchilariga yuborilishi kerak, shunda ular talaba bilan tanishadilar va uning ispan tilidagi darajasi haqida bilib olishadi. Muayyan darajadagi ispan tilini bilganini yaxshiroq tushunish uchun asl mohiyatini, tuzatmasdan yuborish muhimdir.

2. Har bir talabadan bir rasmini yuborish talab qilinadi. Ushbu rasm majmuasini kuzatib boradi va transatlantik suhbat uchun boshlang'ich nuqta bo'ladi. Men fotosuratlarni nafaqat ularning o'zlari, balki mazkur fotosuratni talabalar birgalikda olishlari ham qiziqarli bo'lishi mumkin. Bu yana bir shaxsiy va qiziqarli qadam bo'lib, guruhni o'zaro bog'lashga yordam beradi.

3. Telefon raqamini belgilab, transatlantik aloqani o'rnatganidan keyin, talabalar auditoriyada yolg'iz bo'lishlari muhim, ya'ni professor-o'qituvchi bo'lmasdan, bu xorijiy mamlakatga kelganlikka o'xshash tajriba bo'lishi kerak. Bir texnik xodim suratga olishga yordam beradi, ammo u ispan tilini bilmaydi. Professor-o'qituvchi, auditoriyadagi derazadan talabalarni ko'rishi mumkin, ammo yordam bera olmaydi. Talabalar yolg'iz ekanliklarini anglaganlarida qanday hamkorlik qilishlarini tomosha qilish qiziqarli bo'ladi (Bu strategiyani turli mamlakatlarning biror shahridagi ispan tilida so'zlashuvchi guruh bilan "aloqa qilish" orqali ishlatish mumkin).

4. Keyin biz videoni darsda tomosha qilamiz va ularning javoblari hamda savollarini muhokama qilamiz. Har doim madaniy izohlar bo'ladi. Shuningdek, "yaxshi" talabalar har doim muvaffaqiyatli bo'lmashini ko'rish qiziqarli. Ko'pincha, kamroq til biladigan, lekin tashabbuskor talabalar xorijda ko'proq muvaffaqiyatga erishishadi, va bu kichik model bunga ishonch hosil qiladi. (RODRÍGUEZ CAMPOS, FRANCISCO JAVIER; 1996)

Ushbu darsda turli filmlar yordamida turli mavzular haqida munozaralar o'tkazish mumkindir. Masalan, "La historia oficial" nomli argentinalik filmni, ustuvorliklar va sharaf mavzulari haqida gaplashish uchun. Umuman olganda, talabalar semestr davomida to'rt-besh film tomosha qilishadi va filmni muhokama

qiladigan mavzularga asoslangan holda tayyorlash talab etiladi. Filmlar turli mamlakatlar madaniyatini tanishtirish uchun yaxshi kirish nuqtasi bo'lib, shu bilan birga, universal mavzularni taqdim etishi mumkin. Shuningdek, talabalar har kuni o'z kundaliklarida hozirgi yangiliklar haqida yozishlari kerak. Har bir dars, ularning o'z kundaliklarida yozgan yangiliklari haqida fikr-mulohazalari bilan boshlanadi. Qiziqarli bo'lishi, ular o'zaro bir-birlariga qiziqarli yoki juda munozarali yangiliklar haqida savollar berishni boshlashganda bo'ladi.

Barcha ushbu pedagogik strategiyalarning maqsadi tilni o'rganish bo'lib, madaniyatni ochish uchun, madaniyat nurini asta-sekin ko'rish va talabada eshikni to'liq ochish istagini yaratishdir. Agar biz bu ishni to'g'ri bajarsak, bu talabalar kelajakda bizning chet el dasturlarimizda ishtirok etadilar, bu yerda ular tilni mukammallashtiradilar va madaniyatni chuqurlashtiradilar. Javoharla'l

Neruning til va madaniyat haqidagi so'zlaridan hamma narsa o'rganishi mumkin: "Agar biz biror xalqni, biror mamlakatni haqiqatan ham tushunmoqchi bo'lsak, biz o'sha xalqning tarixiy va madaniy asosiga kirishimiz kerak. Biror kishining o'zining yashash tarzini, hayotga bo'lgan munosabatini, fikrlash va yashash tarzini tushunishga harakat qilishimiz kerak. Ularni to'g'ri tushunish uchun, biz ularning yashash tarzini tushunishimiz kerak. Agar biz ularni ishontirmoqchi bo'lsak, biz ularning tilida, fikrlarida, imkon boricha so'zlashishimiz kerak. Bu, so'zning tor ma'nosidagi til emas, balki ongning tili".

Xulosa o'rnida shuni aytib o'tish joizki, ispan tilini ikkinchi til sifatida o'qitishdagi muammolar til o'rganish jaryonining turli jihatlariga bog'liq. Bularga madaniy stereotiplar, grammatik va amaliy til o'rtasidagi muammolar, texnologiyalar va resurslar yetishmasligi, o'qituvchilar tayyorgarligi, talabalar motivatsiyasi kabi omillar kiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. CITRÓN, JAMES L. (1995), Can Cross Cultural Understanding Aid Second Language Acquisition? Toward a Theory of Ethno Lingual Relativity. *Hispania*, 78-1, (March): 105-113.
2. EDDY, BEVERLEY (1988) Teleconference initiative, Dickinson College.
3. KLINE, REBECCAR. (1995), Voices from the Field: An Introduction. Northeast Conference Reports, National Textbook Company: IX-XXIII.
4. MODERN, NANCY WHERON (1996), IDEA: La curiosidad se manifiesta en 'El cuaderno de las preguntas'. *Hispania*, 300-301 (mayo).
5. PAVLIK, MARILYN (1996), Other Voices that Challenge. 'The Presidents' Corner', *Hispania*, 79-2, (May).

6. RODRÍGUEZ CAMPOS, FRANCISCO JAVIER (1996), El Teletexto, Valioso Auxiliar en la Comprensión Auditiva. en S. MONTESA y P. GOMIS (eds.), Tendencias actuales en al enseñanza del español como lengua extranjera I. Actas del V Congreso Internacional de ÁSELE, Málaga: 297-302.

